

La política, la premsa i la veritat

Fa pocs dies, als quioscs de Barcelona podíem veure els grans titulars d'un periòdic sensacionalista que deia: «*El marido cumplió su palabra: asesinó a su esposa*». A part de la truculència de la notícia, un lector amb esperit crític podria preguntar: «Que potser no li havia donat paraula, abans, d'estimar-la sempre?».

Haig de confessar que jo tinc al·lèrgia a tota mena de sensacionalismes, i per això no se m'acudirà mai de comprar una publicació d'aquest gènere. Comprenc, però, que deu tenir un públic especial, que hi ha qui se n'aprofita per fer diners i que els qui no hi estem d'acord —i tant de bo, a còpia d'educació, fóssim molts— la millor cosa que podem fer és això: no comprar-ne.

Allò que ja em sembla més greu és que aquest sensacionalisme s'apoderi de la premsa diària, que en principi va destinada a la informació d'un públic molt ampli. Si és així, caldria que aquesta informació fos verídica. Ja sé que la nostra veritat no és mai absoluta i que qualsevol notícia o comentari tindrà sempre una bona part de subjectiu. Així i tot, volem saber la veritat i em penso que hi tenim dret.

Malgrat la meva desconfiança, dies enrera vaig caure en el parany. Vaig comprar un diari de la tarda que no compro mai, perquè la primera plana anunciava amb lletres grosses que a Catalunya ja teníem govern. I no era veritat. A dintre, la nota informativa comunicava que això seria l'endemà. Em vaig indignar i em vaig reafirmar en el propòsit de no comprar més aquell diari.

Jo penso que hi ha un tipus de gent que, davant coses d'aquesta mena, i d'altres de semblants, diuen que no llegeixen els diaris perquè «tot són mentides». (No sé si deuen exceptuar les cartelleres i els resultats del futbol, aneu a saber). Cert que hi deu haver influït, en aquesta actitud, la pràctica de llargs anys de dictadura en què el diari no era per a informar, sinó per a «adoc-trinar». Però també n'hi ha força, de lectors, que s'ho creuen tot, perquè la lletra impresa té molt de prestigi: «Ah, no és veritat? Si ho he llegit al diari!».

En uns moments en què la premsa es presenta com a lliure, tenim dret, doncs, a esperar-ne la veritat, o si més no diverses veritats. Però hem d'anar amb peus de plom, perquè no és sempre així. Hem de llegir amb esperit crític, comparant, sospesant i, després, elaborant la nostra pròpia conclusió, la nostra veritat.

Tot això ve a tomb arran del procés de constitució, al nostre país, d'una democràcia i d'una autonomia.

A les democràcies autèntiques, amb anys de vol i amb institucions consolidades, la llibertat de deformar les veritats —em refereixo ara a les veritats polítiques— es pot exercir sense perills públics importants fins als límits establerts pel dret comú (la calúmia, la intromissió en la vida privada, etc.), ja que els tribunals garanteixen el respecte a aquests límits.

A casa nostra, la democràcia encara és en camí, som encara tot just en un procés de recobriment de les llibertats i de les institucions. No s'hi val, doncs, a utilitzar la premsa com si ja tot s'aguantés. Comprenc molt bé que els periodistes, que han hagut de viure molts anys dient «amén» o repartint encens, ara tinguin ganes de dir el nom del porc. Jo diria, tanmateix, que cal parar compte que, amb això, poden fer trontollar, i fins i tot fer caure, allò que s'està bastint amb tant d'esforç i amb tantes dificultats. I amb tants d'errors, potser, a vegades per part d'uns i a vegades per part d'altres, i amb tants d'interessos, més o menys legítims, per part de tots. ¿I qui no comet errors ni defensa interessos?

Sóc del parer que el poble, tots nosaltres, hem d'estar informats de tot, que no ens han d'amagar l'ou com tant se'ns ha fet durant anys i que totes les actuacions polítiques, al capdavant fetes en nom del poble i en interès del poble, han de ser transparents. Si hi ha problemes, i n'hi ha, la premsa els ha de reflectir. I no ens n'hem d'escandalitzar ni ens han de fer perdre l'esma. El joc polític és fet de tensions, de negociacions i de compromisos. I és natural que sigui així, i la premsa ho ha d'explicar tan objectivament com pugui.

Torno a dir que la nostra veritat és subjectiva. Un mateix fet, una mateixa notícia autèntica, seran interpretats en un sentit o en un altre segons la tendència de cadascú. I també cal que sigui així en una societat democràtica. El que no podem admetre és que, en els moments de difícil construcció de la democràcia i de l'autonomia, els fets, les notícies, els problemes, siguin desorbitats, exagerats o fins i tot tergiversats, buscant un sensacionalisme que faci soroll —i en el fons del fons, que faci vendre—. No podem admetre cap deformació de la pura i simple veritat dels fets que porti a desunir allò que costa tant d'unir. Penso que bona part dels polítics catalans han donat mostres de seny avenint-se a unes solucions de compromís que salvin la necessària unitat catalana. Fóra una llàstima que unes actituds desmesurades, per part dels periodistes o per part dels lectors, posés en risc l'autonomia i la democràcia.

Catalunya encara no «és» ben bé del tot. Només ho podrà ser si som tots, des del poble als polítics passant pels informadors, els qui lluitem junts pel reconeixement de tots els drets. No n'hi ha prou amb manifestacions unitàries les diades assenyalades. Cal l'esforç unitari constant durant mesos i potser anys.

Em penso que de cara a la política que tenim més a l'abast, la municipal, ho hem de tenir molt present.

Joan Ruiz Calonja

